

Inleiding

Deze gids geeft een beknopt overzicht van de inhoud en organisatie van het werkplekleren van studenten van Instituut Archimedes. Dit overzicht is bedoeld voor werkplekbegeleiders om zich snel wegwijs te maken in dit traject. Het traject wordt uitgebreider en gedetailleerder beschreven in de gids voor de studenten. Werkplekbegeleiders die de studentengids willen inzien kunnen dat doen via de volgende link: <http://extranet.sharepoint.hu.nl/fe/samenopleiden/SenWgidsen/Forms/AllItems.aspx>

Voor vragen over het werkplekleren kan ook contact opgenomen worden met:

werkplekleren.archimedes@hu.nl

Omvang van het werkplekleren

Hieronder een overzicht van het aantal dagen dat studenten gedurende een bepaald studiejaar op de leerwerkplek aanwezig dienen te zijn. We gaan daarbij uit van dagen van 7 uur, waarbij studenten ongeveer de helft van hun tijd besteden aan 'werken' en de andere helft aan 'leren'.

In het overzicht worden ook het minimale aantal lessen/momenten genoemd dat een student gedurende die periode dient te verzorgen. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van dagen in de week waarop studenten uit verschillende studiejaar en vakgroepen op de werkplek aanwezig kunnen zijn.

Volgtijd

	Werkdagen:	Lessen:
Jaar 1	1 dag per week (nov. – juli) totaal 30 dagen	Minimaal 5 lesmomenten
Jaar 2	1 dag per week (sep. – juli) totaal 40 dagen	Minimaal 20 lessen/begeleidingsuren
Jaar 3	2 dagen per week (sep. – juli) totaal 80 dagen	Minimaal 80 lessen/begeleidingsuren, waarvan minimaal 50% in het eigen vak en binnen de eigen afstudeerrichting
Jaar 4	lint: 2½ dagen per week (sep. – juli) blok: 4 dagen per week (sep. – feb.) of (feb. – juli)	lint: minimaal 6-8 lessen/begeleidingsuren per week blok: minimaal 10-12 lessen/begeleidingsuren per week waarvan minimaal 50% in het eigen vak en binnen de eigen afstudeerrichting

Deeltijd

	Werkdagen:	Lessen:
Jaar 1	totaal 10 dagen	Minimaal 5 lesmomenten
Jaar 2	totaal 20 dagen	Minimaal 20 lessen/begeleidingsuren
Jaar 3	totaal 40 dagen	Minimaal 40 lessen/begeleidingsuren, alle in het eigen vak
Jaar 4	totaal 40 dagen	Minimaal 80 lessen/begeleidingsuren, alle in het eigen vak

N.B 1: Voltijdstudenten moeten voor ze met Studie en Werk 4A kunnen starten voldoen aan de LIO-drempel: Studie en Werk 3B moet zijn afgerond en er moeten 165 EC zijn behaald waarbij EC's behaald in een minor niet meetellen.

N.B 2: In bepaalde gevallen kunnen studenten toestemming krijgen om een module Studie en Werk versneld af te ronden. Dit betekent dan dat zij meer dagen per week op de school aanwezig moeten zijn dan studenten die niet versnellen. In totaal moeten alle studenten altijd voldoen aan het minimale aantal lessen.

Begeleiding van de studenten

Bij het werkplekleren op school zijn de volgende begeleiders betrokken.

De instituutsopleider (IO)

Vanuit Instituut Archimedes wordt de student begeleid door de instituutsopleider. Waar er sprake is van een nauwe samenwerking met Instituut Archimedes (bijvoorbeeld bij scholen met het keurmerk) wordt een vaste instituutsopleider aan de school verbonden: de School-IO. Deze begeleidt dan alle studenten van Instituut Archimedes op deze school, ongeacht studiejaar en vak. Op scholen waar geen sprake is van een School-IO, worden studenten begeleid door een instituutsopleider van de eigen vakgroep.

Begeleidingstaken van de Instituutsopleider (IO):

- verzorgen van de intervisiebijeenkomsten (op de opleidingschool of op de HU)
- feedback geven op en goedkeuren van het leerwerkplan
- feedback geven op het logboek van de student
- één keer samen met de werkplekbegeleider op lesbezoek gaan en de les beoordelen
- beoordeling van het ontwikkelingsportfolio
- het voeren van de beoordelingsgesprekken
- contact onderhouden met de werkplekbegeleider (en schoolopleider)
- contact onderhouden met de studie-en-werkbegeleider (SWB) van de student op de opleiding

De schoolopleider (SO)

Een schoolopleider is een functionaris op de opleidingsschool met als taak de algemene coördinatie van het werkplekleren en het opleiden in de school, soms ook wel stagecoördinator genoemd. Op sommige scholen heeft deze persoon voornamelijk als taak om studenten aan te nemen en te koppelen aan begeleidende werkplekbegeleiders en om hen te informeren. Op andere scholen speelt de schoolopleider ook een grote rol in de begeleiding van de studenten gedurende het werkplekleren. Waar er sprake is van een nauwe samenwerking met Instituut Archimedes maakt de instituutsopleider samen met de schoolopleider afspraken over de invulling van het opleiden in de school. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat zij gezamenlijk invulling geven aan de intervisiebijeenkomsten. De schoolopleider en de IO zorgen er samen voor dat de werkplekbegeleiders goed op de hoogte zijn m.b.t de algemene kaders en de schoolspecifieke invulling van het werkplekleren. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de voorbeeld overlegagenda werkplekleren op de opleidingschool in bijlage 3.

De werkplekbegeleider (WB)

Dit is een docent van de opleidingsschool die de student begeleidt op de leerwerkplek.

Taken van de werkplekbegeleider (WB):

- De student wegwijs maken in de school.
- Feedback geven op het leerwerkplan van de student.
- Wekelijks een begeleidingsgesprek met de student voeren. Hierin komen de voorbereiding, de uitvoering en evaluatie van zijn leerwerkactiviteiten aan bod komt en wordt hij gestimuleerd om verbindingen te leggen tussen theorie (uit de opleiding) en praktijk (op de school). Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de koppelkaart (zie bijlage 4). Richtlijn: een half uur begeleidingstijd per werkdag van de student.
- Het bijwonen van lessen en lesobservaties op schrift zetten. In jaar 2 zal dit nog bij alle lessen nodig zijn, in jaar 3 in afnemende mate en in onderling overleg, in jaar 4 wordt zelfstandig lesgegeven en zijn 4 lesobservaties per half jaar gewenst.
- Samen met de Instituutsopleider eenmaal een les observeren en beoordelen m.b.v. een observatie instrument (zie bijlage 5). Dit geldt voor studenten van jaar 2, 3 en 4.
- Indien er een student uit jaar 1 wordt begeleid: samen met de instituutsopleider de videopresentatie van de student beoordelen.
- Zo mogelijk aanwezig zijn bij een eventueel beoordelingsgesprek op de leerwerkplek.
- Twee keer per jaar een evaluatie schrijven van het functioneren van de student op de leerwerkplek tijdens de voorgaande periode. Voor deze evaluatie wordt gebruik gemaakt van het format in het beoordelingsrapport. De eerste keer dat deze evaluatie wordt ingevuld betreft het een ontwikkelingsgericht advies aan de student. Bij de tweede keer betreft het een beoordelingsadvies, dat deel uit maakt van de eindbeoordeling van de student.
- De student tijdens het werk aan beroepsproducten helpen om een geschikte opdracht te verwerven binnen de school en in contact te komen met de personen die hierbij nodig zijn.

De leerwerkovereenkomst

Aan het begin van het werkplekleren maakt de student afspraken met de school over wie hem zal begeleiden, de dagen waarop hij op de school aanwezig zal zijn, de lessen/begeleidingsuren die hij zal observeren en/of verzorgen en de overige taken die de student voor de school zal uitvoeren. Zie bijlage 1 voor een overzicht van dagen in de week waarop studenten uit verschillende studie jaren en vakgroepen op de werkplek aanwezig kunnen zijn en bijlage 2 met suggesties voor leerzame en nuttige activiteiten voor studenten op de leerwerkplek.

Alle afspraken worden vastgelegd in de leerwerkovereenkomst (LWO) die door de student, de school en Instituut Archimedes ondertekend moet worden.

De grote lijn (werkwijze en leerdoelen)

De student werkt op de leerwerkplek op basis van een vooraf, zelf opgesteld, leerwerkplan. Daarin heeft de student uitgewerkt aan welke leerdoelen hij wil gaan werken, welke initiatieven hij daartoe gaat ontplooiën en hoe hij aan het eind van de periode de opbrengst hiervan zichtbaar gaat maken. De

werkplekbegeleider geeft feedback op het leerwerkplan. De werkplekbegeleider en de instituutsopleider moeten het leerwerkplan beiden goedkeuren. Zowel de werkplekbegeleider als de instituutsopleider ondertekenen het leerwerkplan.

Gedurende het werkplekleren leert de student o.a. door onderwijsactiviteiten voor te bereiden en te evalueren, door te reflecteren op specifieke gebeurtenissen en door feedback van begeleiders en leerlingen te verzamelen. Tijdens het eerste jaar van de opleiding maakt de student gebruik van eenvoudige reflectie-instrumenten als het ABCD-model. Gedurende de opleiding maakt de student kennis met meer complexe reflectie-instrumenten en leert hij om zelf instrumenten te kiezen. In bijlage 7 wordt deze opbouw in een beknopt schema weergegeven. Zie de gids voor studenten voor een uitvoerigere beschrijving van de leerlijn en de gebruikte instrumenten.

Daarnaast is er uiteraard ook een opbouw in het soort activiteiten die de student op de leerwerkplek uitvoert. Aan het begin van de opleiding zal de student nog veel lessen van ervaren docenten observeren. In de laatste fase van de opleiding moet de student als zelfstandig docent functioneren in complexe onderwijssituaties. Het niveau van functioneren is gekoppeld aan de zeven SBL-competenties en eigen achtste competentie 'onderzoekend handelen'. Deze acht competenties zijn uitgewerkt in niveau-indicatoren per studiejaar. De indicatoren kunnen gebruikt worden om te bepalen wat binnen het betreffende studiejaar geschikte activiteiten voor de student zijn. De student gebruikt ze ook in andere onderdelen van de opleiding en zijn zelfanalyses. De WB gebruikt ze in het ontwikkelingsgericht advies (aan het eind van de A-modules) en het beoordelingsadvies (aan het eind van de B-modules). In het assessment startbekwaam (aan het eind van de opleiding) wordt de student beoordeeld aan de hand van de niveau-indicatoren startbekwaam. De SBL-competenties met de niveaucriteria per studiejaar zijn opgenomen in bijlage 8.

Afsluiting en beoordeling

Elk jaar van de opleiding kent twee modules: Studie en Werk A en Studie en Werk B.

Om een module af te kunnen sluiten moet de student de volgende zaken doen:

1. **De checklist** 'voorwaarden beoordeling Studie en Werk' laten invullen en ondertekenen door de werkplekbegeleider en de instituutsopleider. Via deze checklist wordt gecontroleerd of de student aan al zijn verplichtingen heeft voldaan. Als werkplekbegeleider geef je hier onder meer aan of de student het verplichte minimum aantal lessen heeft verzorgd en of hij zich aan de afspraken met de school heeft gehouden.
2. **Het evaluatieformulier** 'Functioneren op de leerwerkplek' laten invullen door de werkplekbegeleider en de student zelf. In deze evaluatie wordt gekeken naar het competentieniveau van de student als aankomend docent. Aangezien bij elke fase van de opleiding een ander competentieniveau hoort (uitgewerkt in niveau-indicatoren per studiejaar), verschilt dit formulier per jaar van de studie.
3. Zijn eigen **ontwikkelingsportfolio** opstellen en ter beoordeling inleveren bij de instituutsopleider. Dit portfolio bestaat uit het leerwerkplan van de student, een verslag waarin de student beschrijft hoe hij zich gedurende de afgelopen periode als docent heeft ontwikkeld en de bijbehorende bewijsmaterialen die hij tijdens deze periode heeft verzameld. M.u.v. module Studie en Werk 1B, waarbij de student bovenstaande verwerkt in een videopresentatie.

Voor het afsluiten van de B modules is vanaf jaar 2 nog een extra onderdeel nodig:

4. Een **lesobservatie met beoordeling** door de instituutsopleider en de werkplekbegeleider. De student is zelf verantwoordelijk om dit lesbezoek te organiseren. Bij studenten op een school buiten de regio Utrecht is een lesbezoek vaak niet mogelijk en moet de student een video-opname maken van een les. De les wordt geëvalueerd en beoordeeld met behulp van het observatie-instrument 'pedagogisch didactisch handelen van studenten' (ICALT-formulier), dat de instituutsopleider en de werkplekbegeleider samen invullen.

Al deze onderdelen zijn terug te vinden in het **beoordelingsrapport**. Aangezien de voorwaarden en het competentieniveau waar de student aan moet voldoen per studiejaar verschillen, heeft elke module Studie en Werk een eigen versie van het beoordelingsrapport. De onderdelen waaruit het rapport bestaat, zijn echter wel steeds hetzelfde. De beoordelingsrapporten staan op <http://www.fe.hu.nl/samenopleiden/Student/beoordelingsrapporten/default.htm>

Als aan alle voorwaarden voor beoordeling (zie onderdeel 1) is voldaan, kan overgegaan worden tot de eindbeoordeling.

Bij de A-modules (doorgaans halverwege het schooljaar) weegt alleen het portfolio (onderdeel 3) mee in de eindbeoordeling. Het evaluatieformulier functioneren op de leerwerkplek (onderdeel 2) functioneert dan als ontwikkelingsgericht advies aan de student, zodat hij weet hoe het er voor staat met zijn competentieniveau.

Bij de B-modules (doorgaans aan het eind van het schooljaar) wordt naast de beoordeling van het portfolio ook een beoordeling gegeven voor het functioneren in de praktijk. Deze praktijkbeoordeling komt in overleg tussen instituutsopleider en werkplekbegeleider tot stand. Daarbij kijken zij uiteraard naar het evaluatieformulier 'functioneren op de leerwerkplek' (onderdeel 2) en de lesobservatie met beoordeling (onderdeel 4). Beide onderdelen, portfolio en praktijkbeoordeling, moeten voldoende zijn om de module af te kunnen sluiten.

De afronding van **Studie en Werk 1B voltijd** wijkt af van de hierboven beschreven afrondingen. De eindbeoordeling van Studie en Werk 1B vindt plaats op de opleidingsschool. De instituutsopleider en de werkplekbegeleider beoordelen de ontwikkeling van de student op drie gebieden:

1. beroepsbeeld
2. functioneren als aankomend docent
3. eigen leren

Meer informatie over deze eindbeoordeling staat in bijlage 6.

Contact tussen de begeleiders

Voor de begeleiding en beoordeling van het werkplekleren moet er natuurlijk overleg plaatsvinden tussen de instituutsopleider van Instituut Archimedes en de begeleider(s) op de leerwerkplek. Op scholen waar sprake is van een intensieve samenwerking met Instituut Archimedes zal de instituutsopleider regelmatig op de school aanwezig zijn, zodat er ruime mogelijkheden zijn voor

overleg. Op scholen zonder vaste School-IO zal er minder direct contact tussen de begeleiders zijn, zeker op scholen buiten de regio Utrecht.

Aan het begin van een periode werkplekleren zal de instituutsopleider van de student zich per mail of telefoon voorstellen aan de werkplekbegeleider. Vervolgens zal er in ieder geval overleg plaats vinden bij het afsluiten van een module en tijdens het lesbezoek. Instituutsopleiders komen in principe één keer per jaar op lesbezoek. School-IO's zijn soms in staat om vaker op lesbezoek te gaan. In jaar 1 vindt er geen lesbezoek door de Instituutsopleider plaats.

Werkplekbegeleiders die gedurende het werkplekleren van de student tegen vragen of knelpunten aanlopen kunnen zelf contact opnemen met de instituutsopleider en/of de schoolopleider. Als de werkplekbegeleider er niet in slaagt om in contact te komen met de instituutsopleider, dan kan contact gezocht worden met: werkplekleren.archimedes@hu.nl

Literatuur

Bij Studie en Werk wordt van de student verwacht dat hij literatuur gebruikt bij het ontwikkelen van zijn eigen docentcompetenties en visie op het docentschap. Daarbij heeft de student een hoge mate van eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid. Er wordt echter van de student verwacht dat hij beschikking heeft over de volgende titels:

- Geerts, W. & Kralingen, R. van (2016). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho
- Lemov, D. (2016). *Teach like a champion. 49 technieken om leerlingen te laten excelleren*. Meppel: Ten Brink.
- Ros, A., Castelijns, J., & Van Loon, A. (2014). *Gemotiveerd leren en lesgeven. De kracht van intrinsieke motivatie*. Bussum: Coutinho
- Slooter, M. (2010), *De vijf rollen van de leraar*, Amersfoort: CPS.
- Teitler, P. (2013), *Lessen in orde*, Bussum: Coutinho.
- Van Dalen, W. (2012). *Ethiek: de basis. Morele competenties voor professionals*. Groningen: Noordhoff Uitgevers
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.
- Van der Veen, T. & Van der Wal, J. (2016). *Van leertheorie naar onderwijspraktijk*. Groningen: Noordhoff.
- Van der Wal, J. & De Wilde, J. (2011). *Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding*. Bussum: Coutinho
- Van Slobbe, P., & Van Ast, M. (2016). *Kleppen dicht! Effectief leren met ICT*. Huizen: Pica.

en vanaf jaar 3 ook:

- Berben, M., & Van Teeseling, M. (2015). *Differentiëren is te leren. Omgaan met verschillen in het voortgezet onderwijs*. Amersfoort: CPS.
- Groothuis, M., & Verkuyl, H. (2014) . *Mentor in het voortgezet onderwijs. Gids voor een aanpak met visie*. Amsterdam: Uitgeverij Boom Nelissen.
- Loeffen, T. & Tichelaar, H. (2013). *Retourtje inzicht*. Bussum: Coutinho.
- Tressel, J. (2012). *De beroepsbekwame mentor. Het ontwikkelen van begeleidingskundige professionaliteit*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

- Van der Heijde, H., Kampman, L., & Bruin, K. (2016). *Culturele diversiteit in de klas*. Bussum: Coutinho.
- Van der Wolf, K., & Van Beukering, T. (2009). *Gedragsproblemen op scholen*. Leuven / Den Haag: Acco
- Van Overveld, K. (2014). *Groepsplan gedrag in het voortgezet onderwijs. Planmatig werken aan Passend Onderwijs*. Huizen: Pica.

BIJLAGE 1: OVERZICHT WERKPLEKDAGEN

Werkplekieren in de 2e graads VOLTIJD opleiding Instituut Archimedes, Hogeschool Utrecht Studiejaar 2018-2019

versie: 19-3-2018

Cluster	Vak	VT student jaar 1							VT student jaar 2							VT student jaar 3							VT LIO							
		X = mogelijke werkdagen							X = mogelijke werkdagen							X = mogelijke werkdagen							X = werkdagen							
		aantal (schatting)	ma	di	wo	do	vr	aantal	ma	di	wo	do	vr	aantal	ma	di	wo	do	vr	aantal	ma	di	wo	do	vr	aantal	ma	di	wo	do
TALEN	Duits	12			(W)			11			X	(W)			3	X	X	(W)							5	X	X	X	X	31
	Engels	150	X ¹		(W)	X ¹		79	X	(W)				60	X	(W)	X								60	X	X	X	X	349
	Frans	18			(W)			11		(W)				3	X	(W)									13	X	X	X	X	45
	Nederlands	29			(W)			19		(W)	X			24	X	(W)									15	X	X	X	X	87
	Spaans	30			(W)			22		(W)				16	X ²	(W) ²									15	X	X	X	X	83
EXACT	Biologie	32			(W)			16		(W)				21	X	(W)									30	X	X	X	X	99
	Natuurkunde	15	X		(W)			15		(W)	X			8	X	(W)	X								10	X	X	X	X	48
	Scheikunde	14	X		(W)			8		(W)	X			13	X	(W)	X								6	X	X	X	X	41
	Techniek	5			(W)	X		2		(W)	X			1	X	(W)	X								2	X	X	X	X	10
MAATSCHA	Wiskunde	30			(W)	X		33		(W)	X			20	X	(W)	X								23	X	X	X	X	106
	Omgangskunde	20			(W)			26		(W)	X			24	X	(W)									14	X	X	X	X	84
	Gez.zorg&W/LOV	18			(W)			12		(W)				4	X	(W)									10	X	X	X	X	44
	Aardrijkskunde	25	X		(W)			28	X	(W)				13	X	(W)									17	X	X	X	X	83
Totaal per leerjaar	Geschiedenis	150	X ³	X ³	(W)	X ³	X ³	65	X	(W)	X			64	X	(W)									49	X	X	X	X	328
	Totaal per leerjaar	548						347						274											269					1438

Werkperiode:	nov-juli (1 dag per week)	sept-juli (1 dag per week)	sept-juli (2 dagen per week)	sept-juli (lint); sept-feb (blok) of feb-juli (blok)
Werkdagen:	30 dagen (gespreid)	40 dagen (gespreid)	80 dagen (gespreid)	lint: 2,5 dag per week; blok: 4 dagen per week
Werkbegeleiding:	45 min. per 2 studenten per week	45 min. per 2 studenten per week	30 min. per studenten per week	60 minuten per student per week
Leer/werktaken:	onderwijsondersteuning 5 lesmomenten	onderwijsondersteuning 20 les/begeleidingsuren (gespreid)	docentondersteuning 80 les/begeleidingsuren, (gespreid)	lint: 6-8 vakles/begeleidingsuren per week blok: 10-12 vaklessen/ begeleidingsuren per week lesoverstijgende taken
		beroepsproduct 1	beroepsproduct 2	beroepsproduct 3

¹ Voltijdstudenten jaar 2 en 3 van Duits, Engels, Frans en Spaans die een buitenlandverblijf moeten doen, kunnen het werkplekieren onderbreken voor 1 of 2 perioden.

Zij moeten aan het begin van het jaar aangeven wanneer hun werkdagen zijn. Het aantal werkdagen blijft voor jaar 2: 40, voor jaar 3: 80.

(W) Thema- en intervisiebijeenkomst op school en/of op HU (i.o.m. instituuitleider en schoolopleider). Tevens mogelijkheid tot werkdag

X¹ Stagedagen voor jaar 1 Engels: groepen 1A t/m 1X maandag en woensdag, groepen 1X t/m 1X woensdag en donderdag.

X² Voltijdstudenten jaar 3 van Spaans, die geen beroepsproducten op de school doen, gaan 60 dagen naar de school in periode 1 + 2.

In plaats van beroepsproducten is het buitenlandverblijf gepland in periode 3 + 4.

X³ Voltijdstudenten jaar 1 van geschiedenis die via Cross your Borders op diverse scholen stagelopen zullen in periode C en D 2 dagen per week (ma+di of do+vrij) ingezet worden

BIJLAGE 2: MOGELIJKE ACTIVITEITEN OP DE LEERWERKPLEK

<p>DOCENTEN ASSISTEREN</p> <p>a. leerlingen individueel begeleiden</p> <ul style="list-style-type: none"> • helpen in de mediatheek • helpen bij huiswerkbegeleiding • praten met leerlingen over hun problemen • zorgleerlingen begeleiden • zelfstandig werken begeleiden • zieke leerlingen werk sturen 	<p>e. verslag schrijven en reflecteren</p> <ul style="list-style-type: none"> • vergaderingen notuleren • artikelen in schoolkrant schrijven over schoolse activiteiten of lessen • studiedag bijwonen
<p>b. lessen / klassen observeren</p> <ul style="list-style-type: none"> • een klas een dag volgen bij pestgedrag • een leerkracht een dag volgen om inventarisatie te maken van hand-en-spandiensten • individuele leerlingen observeren om achter een leerprobleem te komen • groepjes observeren i.v.m. planning leerstof, samenwerkingsopdrachten • leerlingen observeren bij zelfstandig werken • huiswerk begeleiden • ICT-lessen assisteren • practicum assisteren 	<p>f. buitenschoolse activiteiten voorbereiden en mede uitvoeren</p> <ul style="list-style-type: none"> • werkweek assisteren • excursies organiseren • schoolfeest surveilleren • musical opzetten • open dag assisteren • sportdag assisteren
<p>c. onderwijsproducten maken</p> <ul style="list-style-type: none"> • studiewijzers maken • toetsen maken op de computer • toetsen nakijken • vastleggen toetsresultaten • materialen voorbereiden/klaarleggen/inkopen • website voor sectie bouwen • ontwikkelen van oefeningen • nakijken van oefeningen • uitschrijven van instructies • dossiers samenstellen voor een vak • literatuuronderzoek doen • studieles assisteren 	<p>g. mede organiseren en begeleiden van excursies</p> <ul style="list-style-type: none"> • excursies voorbereiden • brieven maken • financiën regelen
<p>d. voorbereiden en verwerken van toetsen</p> <ul style="list-style-type: none"> • MC-toetsen maken • correctie n.a.v. model • mondeling overhoren • toetsen ontwikkelen • hertoetsen afnemen • foutenanalyse maken 	<p>h. lesgeven</p> <ul style="list-style-type: none"> • hobby's uitbuiten • meedraaien in mentoraat • speelse werkvormen bedenken • sectie(groep) tot dienst zijn • uitvoerende opdrachten begeleiden toezien op een uitvoering van opdrachten

<p>MENTOREN ASSISTEREN</p> <ul style="list-style-type: none"> • met externe hulpverleners kennis maken • projecten voorbereiden over maatschappelijke zaken • in dienst van mentorat leerlingen observeren • sociogram maken • mentoronderzoek/enqueteren • groepje begeleiden b.v. na ziekte • bemiddelen bij conflict 	<p>VAKGROEP ASSISTEREN</p> <ul style="list-style-type: none"> • overleg notuleren • actielijst bewaken • toetsenbank maken • methodes screenen • inhaaltoets maken
<p>ICT-TAKEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • ICT- rijk leermateriaal maken • opdrachten rond simulaties • assisteren bij ict-lessen • assisteren in openleercentrum • ondersteuning bij maken werkstukken door leerlingen • website ontwikkelen voor team • assisteren ict-coördinator • inrichten van e-leeromgeving • digitaal portfolio personeel • assisteren bij gebruik van vakspecifieke software 	<p>TAKEN VOOR DE SCHOOLORGANISATIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • bij andere niveaus binnen vak meekijken • vergaderingen bijwonen • assisteren in open leercentrum • toetsen afnemen • toetsen nakijken • administratie leerlingen bijhouden • assisteren in practicum- en praktijklessen • assisteren in lessen m.b.t. meervoudige intelligentie • oriëntatie op organisatie van de unit (interviews, etc.) • documentatie bijhouden • mediatheek ondersteunen • bijwonen vergaderingen • bijwonen studiedag • bijwonen werkgroepen/commissies • stageplaatsen werven • administratie bijhouden • surveilleren bij toetsen • klaslokaal inrichten • klaslokaal opruimen • surveilleren in pauzes • onderzoek in de buurt uitvoeren • schoolkrant ondersteunen • website assistentie • computeronderhoud • ouderavond assistentie • practicum onderhoud • knipseldienst

BIJLAGE 3: VOORBEELD OVERLEGAGENDA WERKPLEKLEREN OP DE OPLEIDINGSSCHOOL

Punten voor overleg instituutsopleider en schoolopleider

- SamenOpleidenPlan (SOP), zie format op www.samenopleiden.nl

Punten voor (start)overleg schoolopleider, werkplekbegeleiders en instituutsopleider

- Stand van zaken stagiairs
- Veranderingen in Studie en Werk t.o.v. vorig jaar. Voor studiejaar 2016-2017 zijn dat:
 - Afronding Studie en Werk 1B
 - Beoordeling lesbezoek door werkplekbegeleider en instituutsopleider samen
 - Gebruik van de Koppelkaart
- Schoolspecifieke invulling m.b.t. samenopleiden van studenten
- Aandachtspunten voor het begeleiden van studenten:
Bijvoorbeeld:
 - Inhoud van de gidsen en regelingen
 - Tijdsinvestering studenten
 - Contact met de Schoolopleider en instituutsopleider
 - Beroepsproducten
 - Inhoud intervisiebijeenkomsten
 - Werkafspraken
- Uitwisselbijeenkomsten op de HU
- Belangrijke data (bijvoorbeeld overleg WB's-SO, intervisiebijeenkomsten, professionaliseringsdagen, stagemarkt, keurmerkaudit)

BIJLAGE 4: KOPPELKAART

Koppelkaart Start vanuit praktijkervaring, gebeurtenis, incident

1
Opdoen van een concrete ervaring
Beschrijf de concrete ervaring die je als onderwerp voor het gesprek wilt aandragen. Wat deed je tijdens de les? Wat deden de leerlingen tijdens de les? Wat wilde je? Wat wilden de leerlingen? Wat gebeurde er, wat zag je? Wat voelde je?

2
Reflecteren over gedane ervaringen
Had je deze ervaring gepland / verwacht / voorbereid? Wat wilde je bereiken met je handelen? Heb je dat doel wel of niet bereikt? In welk opzicht wel of niet? Waar lag dat aan?

3
Plaatsen in theoretisch kader en conclusies trekken
a. Over welk competentiegebied hebben we het? Welke theorie die je kent kan oplossingen aangeven? Waarover wil je (aanvullend) iets opzoeken in de theorie?
b. Welke conclusies voor je eigen handelen trek je vanuit de theorie? Wat kun je toepassen? Wat heb je al toegepast? Welke verbeteracties kies je? Waarom?

4
Conclusies omzetten in leerdoel, plan voor handelen
a. Hoe ga je handelen in een nieuwe of soortgelijke situatie?
b. Wat is het leerdoel voor de volgende keer? Welk(e) competentiegebied(en) benoem je? Welke theorie ga je inzetten? Welke keuze maak je? Waarom? Wat wil je bereiken? Welke concrete activiteit plan je?

© 2017 Basisschool - Het Assink Lyceum - 2010

Koppelkaart Start vanuit van te voren opgesteld leerdoel

1
Terugkomfase
Welke afspraak is er in het vorige gesprek gemaakt met betrekking tot je leerdoel(en)? Welke theorie heb je ingezet? Waarom? Hoe heb je de theorie omgezet naar een concrete activiteit? Welke competentie ontwikkel je?

2
Verduidelijkingsfase
Hoe is het in de praktijksituatie gegaan? Wat deed je? Wat deden de leerlingen? Wat liep volgens verwachting? Wat niet? Hoe kwam dat? Welke ervaring was positief? Heb je de theorie als beschreven toegepast?

3
Aandachtspuntenfase
Welk(e) leerdoel(en) heb je bereikt?
Welke leerdoelen verdienen (meer) aandacht?
Welke verbeterpunten zijn er?
Welke doorontwikkelpunten zijn er?

4
Alternatievenfase
Welke theorie ondersteunt het verbeteren of doorontwikkelen van je aandachtspunten? Hoe kun je die theorie inzetten? Welk alternatief voor je handelen kun je vinden m.b.v. de theorie? Welke keuze maak je? Waarom?

5
Afsprakenfase
a. Hoe ga je het behaalde leerdoel opnemen in je portfolio? Hoe en naar welke theorie verwijst je dan?
b. Wat plan je voor het vervolg? Sluit dat aan bij leerdoelen en competentiegebieden van je POP? Hoe ga je leerdoel en bijbehorende theorie koppelen aan een activiteit?

BIJLAGE 5: ICALT-INSTRUMENT

Observatie-Instrument pedagogisch didactisch handelen van studenten (PEDAC)

Datum	Klas	Aantal leerlingen	Observator	Beoordeling

Observatie docentgedrag:

0 = overwegend zwak; 1 = meer zwak dan sterk; 2 = meer sterk dan zwak; 3 = overwegend sterk

Veilig en stimulerend leerklimaat		0	1	2	3
1	De student toont in gedrag en taalgebruik respect voor de leerlingen				
2	De student zorgt voor een ontspannen sfeer				
3	De student ondersteunt het zelfvertrouwen van de leerlingen				
4	De student zorgt voor wederzijds respect				
Efficiënte lesorganisatie		0	1	2	3
1	De student zorgt voor een ordelijk verloop van de les				
2	De student gaat tijdens de verwerking na of leerlingen de opdracht op een juiste manier uitvoeren				
3	De student zorgt voor een doelmatig klassenmanagement				
4	De student gebruikt de leertijd effectief				
Duidelijke en gestructureerde instructie		0	1	2	3
1	De student geeft duidelijke uitleg van de leerstof				
2	De student geeft feedback aan de leerlingen				
3	De student betreft alle leerlingen bij de les				
4	De student gaat tijdens de instructie na of leerlingen de leerstof hebben begrepen				
5	De student bevordert dat leerlingen hun best doen				
6	De student geeft goed gestructureerd les				
7	De student geeft duidelijke uitleg van het gebruik van didactische hulpmiddelen en opdrachten				
Intensieve en activerende les		0	1	2	3
1	De student hanteert werkvormen die de leerlingen activeren				
2	De student stimuleert het zelfvertrouwen van zwakke leerlingen				
3	De student stimuleert leerlingen om over oplossingen na te denken				
4	De student stelt vragen die de leerlingen tot denken aanzetten				
5	De student laat leerlingen hardop denken				
6	De student zorgt voor interactieve instructie				
7	De student verduidelijkt bij aanvang van de les de lesdoelen				
Afstemmen van instructie en verwerking op verschillen		0	1	2	3
1	De student gaat na of de lesdoelen werden bereikt				
2	De student biedt zwakke leerlingen extra leer- en instructietijd				
3	De student stemt de instructie af op relevante verschillen tussen leerlingen				
4	De student stemt de verwerking van de leerstof af op relevante verschillen tussen leerlingen				
Leerstrategieën aanleren		0	1	2	3
1	De student leert leerlingen hoe zij complexe problemen kunnen vereenvoudigen				
2	De student stimuleert het gebruik van controleactiviteiten				
3	De student leert leerlingen oplossingen te checken				
4	De student bevordert het toepassen van het geleerde				
5	De student moedigt kritisch denken van leerlingen aan				
6	De student vraagt leerlingen na te denken over strategieën bij de aanpak				

Betrokkenheid van leerlingen		0	1	2	3
1	De leerlingen zijn betrokken bij de les				
2	De leerlingen zijn geïnteresseerd				
3	De leerlingen zijn actief op leren gericht				

BIJLAGE 6: AFRONDING STUDIE EN WERK 1B VOLTijd

De afronding van Studie en Werk 1B voltijd wijkt af van de hierboven beschreven afrondingen. De eindbeoordeling van Studie en Werk 1B vindt plaats op de opleidingsschool. De instituutsopleider en de werkplekbegeleider beoordelen de ontwikkeling van de student op het gebied van:

1. Systematisch werken aan de eigen ontwikkeling en functioneren als aankomend docent
2. Reflecteren op het beroep van docent
3. Eigen leren

De student laat deze ontwikkeling zien met behulp van :

1. een videopresentatie (eventueel aangevuld met een map met schriftelijke bewijsstukken)
2. de beoordeling van de leerwerkplekbegeleider over je ontwikkeling op de leerwerkplek

Ad 1. De student maakt een **videopresentatie** waarin hij zijn beeld van het docentschap, leerproces en zichzelf als aankomend docent laat zien. De videopresentatie duurt minimaal 10 en maximaal 15 minuten en bevat de zes punten die hieronder worden genoemd. Deze punten hoeven niet in deze volgorde aan bod te komen en ook niet perse als losse onderdelen. Het mondelinge en schriftelijke taalgebruik Nederlands in je videopresentatie behoort te voldoen aan niveau 3F referentiekader taal en rekenen.

De student is verplicht om filmfragmenten (max. 5 minuten) op te nemen van door hem ondernomen activiteiten met leerlingen, bijv. een les(onderdeel) of andere onderwijsactiviteit.

Als aanvulling op de videopresentatie kan een *map met bewijsstukken* met o.a. reflecties, geschreven feedback, lesvoorbereidingen, observaties etc. kunnen worden toegevoegd. Dit is niet verplicht. Mocht de student hier gebruik van maken, dan moet er in de videopresentatie gericht naar het bewijs in de map verwezen worden. Bijvoorbeeld: de student vertelt Wanneer je gebruik maakt van een aanvullende map met bewijsstukken, behoort het schriftelijke taalgebruik Nederlands in je map te voldoen aan niveau 3F referentiekader taal en rekenen.

Ad 2. De werkplekbegeleider vult aan het eind van de module 1B een beoordelingsformulier in over het werkplekleren van de student op de leerwerkplek. Dit document is een onderdeel van de eindbeoordeling. (zie <http://extranet.sharepoint.hu.nl/fe/samenopleiden/Beoordelingsrapporten/Forms/AllItems.aspx>)

Inhoud videopresentatie en eventuele map met bewijsstukken

1. Hoe de student aan de (minimaal drie) opgestelde leervragen heeft gewerkt. Hierbij maakt de student op systematische wijze **inzichtelijk**, met relevante voorbeelden en bewijs, hoe hij/zij zich heeft ontwikkeld tijdens het werkplekleren. Dit onderdeel telt mee voor 70% van het eindcijfer (zie beoordelingsrubric).
2. Het **beeld** van de student van het beroep van docent, waarin aandacht is voor concrete voorbeelden van alle aspecten die daar bij horen en verschillen tussen beroepsonderwijs en voortgezet onderwijs. De student laat ook zien waar hij het best denkt te passen: in het voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs.
3. Wat de student gedaan heeft om zich dit beroepsbeeld te vormen. Bijvoorbeeld: lezen, observeren, ervaren, uitproberen, vragen, uitzoeken, toepassen, feedback verzamelen, reflecteren.

4. Wat de student zelf vooral belangrijk vindt voor het docentschap en waarom hij dat vindt.
5. Waarom de student docent wil worden en waarom juist in dit schoolvak.
6. Wat de belangrijkste ontwikkelpunten zijn van de student.

Het verloop van de eindbeoordeling

In **lesweek 5** van de periode waarin beoordeling plaatsvindt levert de student zijn videopresentatie (en eventuele map met schriftelijke bewijzen) in bij de werkplekbegeleider en de instituutsopleider. De beoordeling vindt plaats volgens de formats en criteria in de beoordelingsrapporten. In diezelfde lesweek maakt de student een afspraak met zijn werkplekbegeleider en instituutsopleider voor de eindbeoordeling, die in het algemeen zal plaatsvinden aan het einde van de periode, bijvoorbeeld in de toetsweek.

De eindbeoordeling bestaat uit:

1. videopresentatie (eventueel aangevuld met schriftelijke bewijzen)
2. criteriumgericht interview
3. beoordelingsgesprek

1. videopresentatie

De student laat de videopresentatie aan de instituutsopleider en de werkplekbegeleider zien. Mocht de student een aanvullende map met bewijzen willen aanleveren, dan geeft de student een print van de bewijzen in de map aan de instituutsopleider en de werkplekbegeleider.

2. criteriumgericht interview

Het criteriumgericht interview is bedoeld om aanvullende en verdiepende informatie over de student te verkrijgen. In dit interview worden vragen gesteld over aspecten uit de beoordelingscriteria waarover in videopresentatie en in de aanvullende map nog geen of onvoldoende informatie is verkregen. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van de STARR-methodiek (Situatie, Taak, Actie, Resultaat en Reflectie).

3. Beoordelingsgesprek

De instituutsopleider en de werkplekbegeleider komen samen tot een beoordeling en een doorgroeiadvies. De beoordeling van de werkplekbegeleider over het leerproces op de leerwerkplek wordt hierbij meegenomen. De beoordeling wordt vastgelegd in het beoordelingsrapport voor Studie en Werk 1B. Het beoordelingsrapport is te vinden op onderstaande link.

<http://extranet.sharepoint.hu.nl/fe/samenopleiden/Beoordelingsrapporten/Forms/AllItems.aspx>

Dit volledige proces van beoordeling zal in totaal ongeveer een uur duren. In de tabel hieronder een voorbeeldprogramma:

Tijd in minuten	Activiteit instituutsopleider en werkplekbegeleider	Activiteit student
15		Klaarzetten videopresentatie (15 minuten)
15	Bekijken videopresentatie	
5	<i>Optioneel: Bekijken map met bewijsstukken</i>	
10	Vorbereiden Criterium Gericht Interview (CGI)	
10	CGI	
10	Invullen beoordelingsrubric Vorbereiden beoordelingsgesprek	
5	Beoordelingsgesprek	
5	Administratie	

BIJLAGE 7: Overzicht doorlopend leerproces

	jaar 1	jaar 2	jaar 3	jaar 4
studieplanning	eigen werkplanning maken bij standaard opleidingsprogramma en deficiënties wegwerken	planning aanpassen op basis van resultaten en ervaringen jaar 1, het assessment Hoofd fase-bekwaam, rekening houden met eigen sterktes en zwaktes	op basis van eigen ontwikkeling keuzes maken, bijv. minor en beroeps-producten	zelfstandig plannen van complexe activiteiten in studie en werk, inclusief afstudeerwerk
leerwerkplan: leervragen en leeractiviteiten	passend bij eigen beginsituatie en indicatoren op niveau jaar 1 en mogelijkheden van de school	passend bij eigen competentie-ontwikkeling en indicatoren op niveau jaar 2 en de mogelijkheden van de school	passend bij eigen competentie-ontwikkeling en indicatoren op niveau jaar 3 en behoefte van de school	passend bij eigen competentie-ontwikkeling en indicatoren op niveau jaar 4 en behoefte van de school
feedback en collegiale consultatie	houden aan feedbackregels	gericht feedback vragen aan leerlingen (bijv. Roos van Leary) en aan begeleiders + intervisie t.b.v. eigen leren.	360° feedback (incl.) + intervisie t.b.v. eigen competentie-ontwikkeling	gebruik maken van verschillende vormen van collegiale consultatie, hiermee ook eigen ontwikkeling afstemmen op schoolontwikkeling
gebruik van kennis en literatuur	gebruik maken van aangereikte kennis en literatuur	zelf op zoek gaan naar literatuur bij leervragen en/of activiteiten, verbinding leggen met eerder opgedane kennis	gebruik maken van verschillende bronnen en deze kritisch beschouwen	eigen opvattingen en handelen systematisch verantwoorden vanuit literatuur
voorbereiding en evaluatie onderwijs-activiteiten	lesonderdelen goed voorbereiden en nabespreken met werk-begeleider	lesvoorbereiding met aandacht voor lesorganisatie, instructie, werkvormen en interactie; in evaluatie gebruiken feedback van leerlingen en werkbegeleider	lesvoorbereiding zoals bij jaar 2 + verbinding leggen met de voorgaande en volgende lessen	compleet zelfstandig plannen, voorbereiden en evalueren van lessenserie(s) en/of project(en)
reflectie	volgens eenvoudig format reflectiecyclus (bijv. ABCD)	gebruik van verschillende reflectiemodellen (bijv. Korthagen, STARR)	op verschillende niveaus (praktijkreflectie, methodiekenreflectie en zelfreflectie) met koppeling naar kennis en literatuur (bijv. casus)	afhankelijk van de situatie en/of het doel van reflectie zelf een passende keuze maken voor een geschikte methodiek
visie-ontwikkeling	eigen beginsituatie in kaart brengen en verschillende visies op onderwijs onderzoeken	eigen visie op beroep en schoolvak formuleren	eigen visie op beroep en schoolvak bijstellen op basis van eigen ervaring, ervaring van anderen en literatuur	eigen visie op beroep en schoolvak relateren aan visie van de school
Leerwerkverslag: leeropbrengst en competentie-ontwikkeling	beeld van de bekwaamheidseisen, ervaringen en observaties beschrijven: kennis, inzichten en vaardigheden koppelen aan competenties	leeropbrengst beschrijven bij uitgevoerde activiteiten: kennis, inzichten en vaardigheden koppelen aan competenties, verbinding leggen met andere onderdelen uit de opleiding	ontwikkeling systematisch sturen en beschrijven vanuit competenties	zelfstandig competenties doorontwikkelen
bewijsstukken	bewijsstukken zijn concrete voorbeelden waarin de competenties herkend en benoemd zijn	bewijsstukken passen bij de competenties en zijn authentiek, actueel en relevant	bewijsstukken ondersteunen de competentie-beschrijvingen en zijn authentiek, actueel en relevant en komen uit een variatie in contexten	bewijsstukken voldoen aan evidentiematrix: (authentiek, actueel, relevant, kwantiteit, variatie in contexten)

BIJLAGE 8: Competenties met niveaucriteria per studiejaar

1. Interpersoonlijk competent

omschrijving van de competentie:

De leraar VO/BVE heeft de verantwoordelijkheid om groepen leerlingen zo te leiden dat er een prettig leef- en werkklimaat heerst. Hij zorgt voor een open communicatie, geeft op een prettige manier leiding aan de leerlingen en zorgt ervoor dat er een vriendelijke en coöperatieve sfeer is in de groep. Van de leraar VO/BVE wordt verwacht dat hij zijn interpersoonlijke verantwoordelijkheid erkent, zich bewust is van eigen houding en gedrag én de invloed daarvan op de leerlingen. De leraar geeft op een zodanige wijze vorm aan groepsprocessen en communicatie dat hij een goede samenwerking met en tussen de leerlingen tot stand brengt. De leraar is zich bewust van de eigen houding en gedrag en de invloed daarvan op leerlingen.

De leraar die interpersoonlijk competent is, geeft op een goede manier leiding aan leerlingen (individueel en in de groep) en aan het leerproces. Zo'n leraar schept een vriendelijke en coöperatieve sfeer en brengt een open communicatie tot stand. Bijvoorbeeld, zo'n leraar:

- leidt en begeleidt
- stuurt en volgt
- confronteert en verzoent
- corrigeert en stimuleert.

gedragsindicatoren, voorbeelden:

De student spreekt leerlingen aan op ongewenst gedrag en belooft gewenst gedrag			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ observeert docenten in het omgaan met leerlingen ▪ is vriendelijk tegen leerlingen ▪ benadert leerlingen positief 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ is vriendelijk en beslist tegen leerlingen ▪ complimenteert gewenst gedrag ▪ reageert op grensoverschrijdend leerlinggedrag ▪ herkent en signaleert probleemgedrag van individuele leerlingen of van de groep en communiceert hierover met de begeleider 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ is vriendelijk en beslist tegen leerlingen ▪ complimenteert gewenst gedrag ▪ schat gedrag van leerlingen goed in en communiceert hierover met de begeleider ▪ weet op grensoverschrijdend leerling-gedrag passend te handelen ▪ herkent en signaleert probleemgedrag van individuele leerlingen of van de groep en kan hier adequaat op inspringen 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ stelt regels en bespreekt deze met de leerlingen ▪ kan flexibel omgaan met regels en beschikt over handelingsalternatieven ▪ kan zijn gedrag vanuit theoretische en methodische inzichten verantwoorden ▪ heeft een visie op klassenmanagement
De student bouwt een band op met individuele en met groepen leerlingen			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ heeft een belangstellende houding ▪ gebruikt deze belangstelling bij het ontwikkelen van een relatie met leerlingen 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ legt contact en bouwt een relatie op met leerlingen, individueel en in een groep ▪ gebruikt dit contact ter ondersteuning van het leerproces en het klassenmanagement ▪ voert persoonlijke gesprekjes met leerlingen voor of na de les 	niveau 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ staat open voor inbreng van leerlingen ▪ is gespreksvaardig ▪ voert persoonlijke gesprekjes met leerlingen voor of na de les 	niveau 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ communiceert effectief door het hanteren van verbale en non-verbale technieken ▪ herkent en benoemt gedragspatronen van individuele leerlingen en groepen en maakt deze inzichtelijk voor leerlingen. Hij weet hoe hij een en ander zo nodig kan verbeteren ▪ kan verantwoorden hoe hij met groepen en individuele leerlingen omgaat. Hij maakt daarbij gebruik van relevante theoretische en methodische inzichten
De student is een voorbeeld in sociaal gedrag voor leerlingen			

<p>niveau jaar 1: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ houdt zich aan afspraken ▪ is respectvol ▪ houdt zich aan regels van de school 	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ neemt een duidelijke rol als docent ▪ houdt daarbij rekening met verschillende achtergronden van leerlingen 	<p>niveau 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stelt zich professioneel op: kan feedback ontvangen en geven ▪ kan samenwerken en is hulpvaardig 	<p>niveau jaar 4: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zorgt ervoor dat leerlingen respect opbrengen voor hem en voor elkaar ▪ bespreekt communicatie en omgangsvormen ▪ bevordert effectieve communicatie door bijv. te luisteren, samen te vatten en door te vragen zowel op inhouds- als betrekkingniveau
---	---	---	--

2. Pedagogisch competent

omschrijving van de competentie:

De leraar VO/BVE heeft de verantwoordelijkheid om zijn/haar leerlingen te helpen zelfstandig en zelfverantwoordelijk te worden in relatie tot anderen en in relatie tot hun (leer-)taken. Hij streeft naar het welbevinden van zijn leerlingen. Van de leraar VO/BVE wordt verwacht dat hij zijn pedagogische verantwoordelijkheid erkent en dat hij op een professionele, planmatige manier een veilige leeromgeving tot stand brengt: voor een hele klas of groep maar ook voor een individuele leerling.

De pedagogisch competente leraar creëert een veilige leeromgeving in de klas en op school. Zo'n leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen

- weten dat ze erbij horen en welkom zijn
- weten dat ze gewaardeerd worden
- op een respectvolle manier met elkaar omgaan
- uitgedaagd worden om verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar
- initiatieven kunnen nemen en zelfstandig kunnen werken
- hun affiniteiten en ambities leren ontdekken en op basis hiervan keuzes kunnen maken met betrekking tot hun studie en loopbaan.

gedragsindicatoren, voorbeelden:

De student sluit aan bij leefwereld van leerlingen			
<p>niveau jaar 1: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vraagt leerlingen naar hun interesses en thuiswereld ▪ toont deze belangstelling bij het ontwikkelen van een relatie met leerlingen. ▪ observeert kenmerken van de leerlingpopulatie op de school ▪ vormt zich een beeld van hun sociale en culturele achtergrond ▪ kan de rol van de school in het leven van de jongeren beschrijven 	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ toont belangstelling voor de leefwereld van leerlingen ▪ spreekt met individuele leerlingen over hun individuele interesses. ▪ draagt bij aan een veilig leerklimaat door het waarderen, stimuleren en gepast corrigeren van leerlingen 	<p>niveau jaar 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ speelt in op de leefwereld van leerlingen ▪ spreekt met individuele leerlingen over hun individuele interesses. ▪ bevordert een sfeer van respect en belangstelling voor elkaar door leerlingen gelijkwaardig te behandelen 	<p>niveau jaar 4: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ houdt rekening met verschillen tussen leerlingen in sociaal, emotioneel en cultureel opzicht

De student waardeert de inbreng van leerlingen en is nieuwsgierig naar hun ideeën			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ complimenteert leerlingen 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ hanteert werkvormen waarbij leerlingen eigen ervaringen en ideeën kunnen inbrengen ▪ stimuleert en geeft positieve feedback ▪ herkent verschillen tussen leerlingen 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ hanteert werkvormen waarbij leerlingen eigen ervaringen en ideeën kunnen inbrengen ▪ stimuleert en geeft positieve feedback ▪ erkent verschillen tussen leerlingen 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ maakt in zijn pedagogisch handelen een goed gebruik van verschillen tussen leerlingen ▪ helpt deelnemers (BVE) bij de ontwikkeling van hun beroepsidentiteit ▪ gebruikt op systematische wijze de input van leerlingen in het onderwijsleerproces
De student brengt eigen opvattingen in verband met de pedagogische opdracht van de school			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ verkent en onderzoekt het pedagogische klimaat in de school ▪ toont aan hoe dit onderzoek een rol speelt in zich ontwikkelende eigen opvattingen ▪ houdt in het contact met leerlingen rekening met de regels van de school 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwikkelt een eigen pedagogische visie binnen het kader van de schoolregels ▪ hanteert regels en procedures in de klas 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ werkt binnen het kader van de schoolregels met een eigen pedagogische visie ▪ laat die visie tot uiting komen in omgang met individuele en groepen leerlingen ▪ hanteert op consequente wijze regels en procedures in de klas 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ is zich bewust van de eigen beroepsopvattingen, waarden en normen en laat dat merken aan leerlingen en collega's ▪ kan zijn pedagogische opvattingen en de gekozen aanpak verantwoorden en maakt daarbij gebruik van relevante theoretische en methodische inzichten
De student stimuleert leerlingen kritisch na te denken over eigen gedrag en het groepsgedrag en daarover in de klas te communiceren			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ stelt leerlingen vragen over hun gedrag 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ spreekt aan op ongewenst gedrag ▪ spreekt een groep aan op groepsgedrag 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ spreekt aan op ongewenst gedrag ▪ spreekt een groep aan op groepsgedrag ▪ houdt een klassengesprek over ongewenst en gewenst gedrag 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ stimuleert leerlingen regelmatig kritisch na te denken over hun opvattingen en gedrag en stimuleert leerlingen om daarover in de groep te communiceren ▪ daagt leerlingen uit mee te denken over hun eigen ontwikkelings- en leerprocessen

3. Vakinhoudelijk en (vak-)didactisch competent

omschrijving van de competentie:

De leraar VO/BVE heeft de verantwoordelijkheid om zijn/haar leerlingen te helpen zich beroepsgerichte kennis, vakkennis en kennis van leergebieden eigen te maken en vertrouwd te worden met de wijze waarop deze kennis wordt gebruikt in het dagelijkse leven en de wereld van het werken. Op deze wijze helpt de leraar leerlingen de school als zinvol en betekenisvol te ervaren, waarbij hij aansluit bij de belevingswereld van kinderen en put uit een modern (vak)didactisch repertoire. Van de leraar VO/BVE wordt verwacht dat hij zijn didactische verantwoordelijkheid erkent en dat hij op een eigentijdse, professionele, planmatige manier een krachtige leeromgeving voor de leerlingen tot stand brengt.

De (vak)didactisch competente leraar ontwerpt een krachtige leeromgeving, waarbinnen leerlingen zich basiskennis en vaardigheden van vakken en leergebieden eigen maken en vertrouwd worden met de manier waarop deze kennis en vaardigheden in het dagelijkse leven en in de wereld van het werk gebruikt worden. Zo'n leraar:

- leert leerlingen te leren en te kiezen
- bevordert hun zelfstandigheid
- stemt leerinhouden af op de leerlingen
- houdt rekening met individuele verschillen
- bepaalt met de leerling diens (individuele) leertraject, met bijvoorbeeld mogelijkheden voor leren in en buiten de school en leren in de context van de beroepsuitoefening
- daagt leerlingen uit er het beste van te maken
- helpt hen succeservaringen te bereiken.

gedragsindicatoren, voorbeelden:

De student gebruikt een repertoire aan didactische strategieën en werkvormen, zoals PGO, natuurlijk leren, klassikaal leren, sociaal en samenwerkend leren			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ kan verschillende didactische strategieën op de school beschrijven ▪ assisteert in lessen van één of meer docenten op school ▪ toont waardering voor coöperatief gedrag ▪ toont interesse in vormen van samenwerkend leren ▪ betoont zich coöperatief door steun aan te bieden. 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ gebruikt didactische strategieën behorende bij een klassikale aanpak ▪ past enige variatie in werkvormen toe ▪ laat leerlingen af en toe samenwerkend leren ▪ ontwikkelt en begeleidt projecten voor natuurlijk leren ▪ begeleidt leerlingen tijdens zelfstandig werken ▪ bespreekt verschillende didactische strategieën met de begeleider. 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ gebruikt didactische strategieën behorende bij een klassikale aanpak ▪ idem bij onderzoekend leren ▪ weet de begeleidende docent op school alternatieve strategieën aan te reiken ▪ ontwikkelt en begeleidt projecten voor natuurlijk leren ▪ kiest werkvormen die samenwerking stimuleren en de vaardigheden van leerlingen ontwikkelen ▪ stuurt in de klas op coöperatief gedrag ▪ zet verschillende werkvormen effectief in 	niveau jaar 4: de student.... <ul style="list-style-type: none"> ▪ kan zijn vakinhoudelijke en didactische opvattingen verantwoorden ▪ kan verantwoorden hoe hij een groep leerlingen aangepakt heeft en maakt daarbij gebruik van actuele theoretische en methodische inzichten ▪ ontwerpt leeractiviteiten die in het perspectief van de loopbaan van de leerling/deelnemer betekenisvol zijn
De student maakt gebruik van moderne audiovisuele en ict-leermiddelen			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderzoekt de mogelijkheden van de school om deze middelen te gebruiken ▪ assisteert en stimuleert leerlingen bij het gebruik van moderne middelen 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ maakt doelbewust en effectief gebruik van moderne leermiddelen ▪ reikt de school ideeën aan voor het gebruik van moderne middelen in de les 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ maakt doelbewust en effectief gebruik van moderne leermiddelen ▪ reikt de school ideeën aan voor het gebruik van moderne middelen in de les 	niveau jaar 4: de student.... <ul style="list-style-type: none"> ▪ past bestaande middelen zelf aan en breidt ze uit met eigen inbreng (vragen, suggesties, voorbeelden, av- en ict-middelen)

De student helpt leerlingen vak-, leer- en beroepsvaardigheden te ontwikkelen			
<p>niveau jaar 1: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ assisteert de docent bij het aanleren van eenvoudige vaardigheden ▪ begeleidt leerlingen bij hun huiswerk en reflecteert daarbij op leervaardigheden 	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ creëert leersituaties waarin leerlingen kennis en vaardigheden van het vak- of leergebied opdoen ▪ stemt de leersituaties af op het potentieel van de leerlingen ▪ bespreekt proefwerken na op reflectieve wijze ▪ ondersteunt de leerlingen in hun leerproces, door leervragen en leerproblemen te signaleren, te benoemen en er (na overleg met de begeleider) op te reageren 	<p>niveau jaar 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwerpt gevarieerde leertaken voor het vak/leergebied ▪ leert leerlingen leervaardigheden aan (bv leren voor het proefwerk, samenvatten) ▪ bespreekt proefwerken na op reflectieve wijze ▪ bevordert zelfstandigheid van leerlingen ▪ praat met leerlingen over hun competenties 	<p>niveau jaar 4: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stimuleert de leerling om zelf zijn leerproces vorm te geven ▪ ondersteunt de leerlingen in hun leerproces, door leervragen en leerproblemen te signaleren, te benoemen en erop te reageren ▪ reflecteert systematisch met de leerlingen op het leerresultaat en het bijbehorende proces ▪ analyseert (vakspecifieke) leerproblemen en speelt adequaat daarop in met gerichte opdrachten en vragen
De student houdt rekening met verschillen			
<p>niveau jaar 1: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderzoekt verschillen tussen leerlingen ▪ en de wijze waarop docenten op school omgaan met deze verschillen 	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ herkent verschillen tussen leerlingen ▪ onderzoekt het niveau van leerlingen en geeft opbouwende feedback 	<p>niveau jaar 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ houdt in de didactische aanpak rekening met verschillen tussen leerlingen wat betreft niveau, leeftijd, sekse en culturele achtergrond ▪ kan het niveau van leerlingen inschatten en geeft opbouwende feedback 	<p>niveau jaar 4: de docent.....</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ creëert de randvoorwaarden (sfeer, organisatie, opdrachten, materialen en machines) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op eigen wijze kunnen leren ▪ kent de sterke en zwakke kanten van individuele leerlingen en weet hoe hij hun leren moet bevorderen ▪ ontwerpt verschillende leertrajecten om tegemoet te komen aan verschillen tussen leerlingen
De student gebruikt verschillende manieren van toetsen, assessment en evaluatie			
<p>niveau jaar 1: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kijkt toetsen na ▪ surveilleert 	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwikkelt en kijkt toetsen na in overleg met de begeleider ▪ begeleidt prestaties/leertaken en beoordeelt deze in overleg met de begeleider ▪ begeleidt een portfolio en beoordeelt dit in overleg met de begeleider 	<p>niveau jaar 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwikkelt en kijkt toetsen na ▪ begeleidt en beoordeelt prestaties/leertaken ▪ begeleidt en beoordeelt een portfolio 	<p>niveau jaar 4: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwikkelt in samenwerking met collega's beoordelingsinstrumenten ▪ kan zijn keuzes voor bepaalde toetsvormen onderbouwen ▪ evalueert het leerproces en de leerresultaten van leerlingen

4. Organisatorisch competent

omschrijving van de competentie:

De leraar VO/BVE heeft de verantwoordelijkheid voor alle organisatorische aspecten en aspecten van klassenmanagement die samenhangen met zijn onderwijs. Van de leraar VO/BVE wordt verwacht dat hij zijn organisatorische verantwoordelijkheid erkent en dat hij in de klas en in de les een goed leef- en werkklimaat tot stand kan brengen. Het wordt als vanzelfsprekend geacht dat hij dit op een professionele, planmatige manier doet, overzichtelijk, ordelijk en taakgericht te werk gaat en in alle opzichten voor zichzelf, zijn collega's en vooral voor alle leerlingen helder is.

De organisatorisch competente leraar zorgt voor alle organisatorische zaken die met het onderwijs in vak, leergebieden en/of projecten samenhangen. Zo'n leraar

- weet zijn eigen werk te organiseren
- zorgt ervoor dat leerlingen weten wat ze moeten (of kunnen) doen, hoe en met welk doel ze dat moeten (of kunnen) doen
- zorgt ervoor dat leerlingen weten waar ze aan toe zijn en welke ruimte ze hebben voor eigen initiatief.

gedragsindicatoren, voorbeelden:

De student bevordert taakgericht werken			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ helpt leerlingen opdrachten en instructies uit te voeren ▪ heeft eigen spullen op orde: opdrachten op tijd en bij de hand 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ biedt leerlingen duidelijk gestructureerde leeractiviteiten aan ▪ vervult een voorbeeldrol (heeft bijv. lesmateriaal in orde) 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ biedt helder gestructureerde leeractiviteiten aan ▪ vervult een voorbeeldrol (heeft bijv. lesmateriaal in orde) ▪ geeft op tijd en op niveau feedback op leerling-werk: cijfers, geschreven beoordelingen, feedback op portfolio 	niveau jaar 4: de student. <ul style="list-style-type: none"> ▪ biedt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen aan die leerdoelen en leeractiviteiten ondersteunen ▪ hanteert procedures op een consequente manier ▪ kan zijn aanpak van klassenmanagement en de organisatie van zijn onderwijs verantwoorden
De student kan prioriteiten stellen en de beschikbare tijd efficiënt over taken verdelen			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ komt afspraken na ▪ observeert docenten wat betreft planning en organisatie van verschillende werkvormen ▪ start en eindigt de eigen les volgens de lesplanning ▪ doet opdrachten op tijd 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ bereidt leersituaties (lessen) goed voor ▪ evalueert tijdsplanning ▪ heeft opdrachten op tijd af ▪ bespreekt het tijdig met de begeleider als hij/zij meer taken moet uitvoeren dan hij/zij aan kan 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ maakt adequate tijdsplanning voor de eigen lessen en houdt zich hier ook aan ▪ evalueert tijdsplanning ▪ heeft opdrachten op tijd af ▪ neemt niet meer taken op zich dan hij/zij aan kan 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ improviseert in onverwachte situaties op een professionele manier en stelt daarbij duidelijke prioriteiten ▪ stelt prioriteiten en verdeelt de beschikbare tijd efficiënt zowel voor hem zelf als de leerlingen ▪ bewaakt de planning samen met de leerlingen
De student draagt bij aan schoolactiviteiten			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ neemt initiatieven om deel te nemen aan activiteiten ▪ assisteert bij begeleiden van activiteiten 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ participeert bij enkele schoolactiviteiten ▪ vervult taken bij bijv. werkweken/sportdagen 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ begeleidt schoolactiviteiten ▪ participeert in de organisatie van bijv. werkweken/sportdagen 	niveau jaar 4: de student.... <ul style="list-style-type: none"> ▪ neemt initiatieven en doet voorstellen

5. Competent in het samenwerken met collega's

omschrijving van de competentie:

De leraar VO/BVE heeft de verantwoordelijkheid voor de afstemming van zijn werk met zijn collega's en is medeverantwoordelijk voor het goed functioneren van de schoolorganisatie.

Van de leraar VO/BVE wordt verwacht dat hij zijn verantwoordelijkheid in het samenwerken met collega's erkent en dat hij een professionele bijdrage levert aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat van zijn school, aan goede werkverhoudingen en een goede schoolorganisatie.

De leraar die competent is op het gebied van het samenwerken in het team draagt bij aan het goed functioneren van het schoolteam en de schoolorganisatie. Zo'n leraar

- draagt bij aan een veilig en open klimaat in het team
- draagt bij aan het goed functioneren van team of sectie
- draagt bij aan organisatie van teamactiviteiten.

gedragsindicatoren, voorbeelden:

De student deelt kennis met het team en leert van collega's			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ observeert bij medestudenten en bij docenten en reflecteert op en bespreekt datgene dat is waargenomen ▪ geeft feedback aan en ontvangt feedback van collega's op de school ▪ geeft feedback aan en ontvangt feedback van medestudenten 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ brengt ervaringen in tijdens intervisie en collegiale consultatie ▪ ontwikkelt voornemens naar aanleiding van ervaringen van zichzelf en van anderen ▪ deelt lesideeën of materiaal met collega's 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ brengt ervaringen in tijdens intervisie en collegiale consultatie ▪ ontwikkelt voornemens naar aanleiding van ervaringen van zichzelf en van anderen ▪ deelt lesmateriaal met collega's 	niveau jaar 4: de student. <ul style="list-style-type: none"> ▪ vraagt hulp en biedt hulp aan collega's ▪ stelt teambelang boven eigenbelang ▪ verantwoordt zijn opvattingen en werkwijze aangaande samenwerken met collega's binnen de schoolorganisatie
De student levert een bijdrage aan samenwerkingsprojecten in het team: zowel binnen het vak en leergebieden als vakoverstijgend			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderzoekt welke projecten er zijn op de school ▪ assisteert bij de uitvoering van projecten op school ▪ neemt deel aan projecten op de opleiding en experimenteert met rollen en taken 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ draagt bij aan constructief teamoverleg ▪ neemt deel aan team- of ander overleg ▪ werkt samen met medestudenten en docenten bij het uitvoeren van projecttaken / draagt bij aan de uitvoering van projecten 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ draagt bij aan constructief teamoverleg ▪ draagt bij aan ontwikkeling van lesmateriaal ▪ neemt deel aan de organisatie van projecten ▪ neemt initiatieven 	niveau jaar 4: de student. <ul style="list-style-type: none"> ▪ neemt verantwoordelijkheid voor de taak (van anderen)
De student draagt bij aan het denken over onderwijsinnovatie			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderzoekt op de school activiteiten wat betreft onderwijsvernieuwing ▪ stelt zich op de hoogte van landelijke innovaties 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ sluit (waar mogelijk) in zijn lessen aan bij onderwijsinnovatie op school 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ draagt bij aan de uitvoering van onderwijsinnovatie op de school ▪ neemt initiatieven om het onderwijs te verbeteren door het voorstellen van (vak)didactische vernieuwingen 	niveau jaar 4: de student. <ul style="list-style-type: none"> ▪ levert een bijdrage aan de ontwikkeling en verbetering van zijn school
De student participeert in algemene onderwijstaken			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ surveilleert ▪ kijkt toetsen na 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ voert school- of teamtaken uit ▪ observeert rapportvergaderingen 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ neemt deel aan team- en sectieoverleg en draagt bij aan taken daarin ▪ participeert in rapportvergaderingen 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ werkt volgens de in de organisatie geldende afspraken, procedures en systemen, bijv. leerlingvolgsysteem

6. Competent in het samenwerken met de omgeving

omschrijving van de competentie:

De leraar VO/BVE heeft de verantwoordelijkheid voor het contact met de ouders of verzorgers van de leerlingen en voor de afstemming van zijn zorg voor de leerlingen met die van anderen buiten de school. Bovendien is hij medeverantwoordelijk voor het goed functioneren van de samenwerking van zijn school met andere (buurt)instellingen, stage- en leerbedrijven. Van de leraar VO/BVE wordt verwacht dat hij zijn verantwoordelijkheid het samenwerken met de omgeving van de school erkent en dat hij goed samenwerkt met mensen en instellingen die betrokken zijn bij de zorg voor de leerlingen en bij de school.

De leraar die competent is op het gebied van samenwerken in de omgeving draagt bij aan goede relaties van de school met ouders, vervolgonderwijs, en met instellingen en bedrijven in de fysieke omgeving van de school. Bijvoorbeeld, zo'n leraar:

- draagt bij aan het onderhouden van relaties met externe belanghebbenden, vooral met ouders
- gebruikt de omgeving als onderdeel van een krachtige leeromgeving.

Gedragsindicatoren, voorbeelden:

De student gebruikt de omgeving van de school als kennisbron en als toepassingsmogelijkheid van kennis en vaardigheden			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderzoekt hoe de school werkt aan omgevingsonderwijs ▪ doet een voorstel voor een eenvoudig project met het eigen vak in de omgeving van de school 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ heeft kennis van de wijze waarop de omgeving van de school wordt gebruikt in het onderwijs, m.n. voor het eigen vak/leergebied ▪ participeert in projecten met medewerking van instellingen/bedrijven waarin leerlingen het vak/leergebied kunnen toepassen 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderzoekt de omgeving van de school op toepassingen van het eigen vak/leergebied ▪ ontwikkelt en voert projecten uit met medewerking van instellingen/bedrijven waarin leerlingen het vak/leergebied kunnen toepassen ▪ houdt contact met personen/instellingen die fungeren als opdrachtgevers in het kader van het natuurlijk leren 	niveau jaar 4: de student. <ul style="list-style-type: none"> ▪
De student onderhoudt contacten met ouders en verzorgers van leerlingen			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderzoekt op welke wijze de school contact onderhoudt met ouders 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ heeft kennis van de wijze waarop de school contacten onderhoudt met ouders ▪ observeert zo mogelijk bij gesprekken met ouders 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ observeert bij en voert zo mogelijk gesprekken met ouders 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ voert oudergesprekken en hanteert daarbij relevante gespreksvaardigheden en technieken ▪ raadpleegt reeds aanwezige informatie, registreert nieuwe informatie en stelt anderen in de gelegenheid hier gebruik van te maken ▪ verantwoordt professionele opvattingen aan ouders en andere belanghebbenden en past zo nodig in gezamenlijk overleg zijn werk aan.

7. Competent in reflectie en ontwikkeling

omschrijving van de competentie:

De leraar VO/BVE is verantwoordelijk voor zijn eigen professionele ontwikkeling.

Van de leraar VO/BVE wordt verwacht dat hij zijn verantwoordelijkheid voor zijn eigen professionele ontwikkeling erkent en dat hij zowel zijn opvattingen over het leraarschap als ook zijn eigen bekwaamheid onderzoekt, expliciteert en ontwikkelt.

De leraar die competent is in reflectie en ontwikkeling werkt voortdurend aan eigen professionalisering. Bijvoorbeeld, zo'n leraar:

- weet goed wat hij/zij belangrijk vindt in het leraarschap en van welke waarden, normen en onderwijskundige visie hij/zij uitgaat
- heeft een goed beeld van eigen competenties en de eigen sterke en zwakke kanten
- werkt op een planmatige wijze aan de eigen ontwikkeling.

gedragsindicatoren, voorbeelden:

De student maakt een eigen Persoonlijk OntwikkelingsPlan			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ reflecteert op eigen sterke en zwakke kanten ▪ beschrijft leerdoelen voor de hoofdfase 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ reflecteert op eigen sterke en zwakke kanten ▪ toont een onderzoekende houding ten aanzien van praktijksituaties 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ reflecteert op eigen sterke en zwakke kanten op basis van ervaring en visie ▪ reflecteert op persoonlijke kwaliteiten 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ werkt planmatig aan zijn ontwikkeling en maakt daarbij gebruik van de kaders die de school biedt (bijv. POP, Teamontwikkelingsplan, IBP) ▪ brengt onder woorden wat hij belangrijk vindt in het docentschap en van welke waarden, normen en onderwijskundige opvattingen hij uitgaat.
De student vindt een evenwicht tussen betrokkenheid en professionele distantie			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ analyseert situaties vanuit docent-perspectief en niet meer vanuit leerling-perspectief ▪ is zich bewust van deze perspectiefwisseling ▪ handelt vanuit de docentrol in een groep leerlingen 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ is begaan met leerlingen, maar bewaart de nodige afstand ▪ attendeert de begeleider op leerlingen met problemen 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ is begaan met leerlingen, maar neemt geen verantwoordelijkheden van leerlingen over ▪ kent de grenzen van de eigen invloed ▪ verwijst leerlingen met problemen tijdig door zonder zelf de rol van hulpverlener op zich te nemen 	niveau jaar 4: de student. <ul style="list-style-type: none"> ▪
De student bouwt aan en onderhoudt een relevant netwerk van collega's			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderhoudt contacten met eigen jaargroep en medestagiaires 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderhoudt contacten met studenten van eigen opleiding en medestagiaires ▪ leest vakliteratuur ▪ bezoekt bijeenkomsten over onderwijs op de opleiding en de school. 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderhoudt contacten met studenten van eigen opleiding en medestagiaires ▪ leest vakliteratuur ▪ bezoekt (regionale) bijeenkomsten over onderwijsproblematiek. 	niveau jaar 4: de student. <ul style="list-style-type: none"> ▪ benut verschillende mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen, zoals het bijhouden van vakliteratuur, het volgen van trainingen en opleidingen, maar ook het deelnemen aan vernieuwingsprojecten en onderzoek en het oppakken van nieuwe taken. ▪ staat open voor andere visies en ideeën en probeert die ook uit

De student kijkt kritisch naar zijn werk en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> geeft en ontvangt feedback 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> neemt actief deel aan collegiale consultatie en intervisie benut feedback van anderen voor het verbeteren van zijn functioneren 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> neemt actief deel aan collegiale consultatie en intervisie 	niveau jaar 4: de student. <ul style="list-style-type: none"> stemt zijn ontwikkeling af op het beleid van de school

8. Competent op het gebied van onderzoekend handelen in de onderwijspraktijk

omschrijving van de competentie:

Een onderzoekscompetente leraar vo en bve laat zien te beschikken over onderzoekend vermogen. Dit houdt in dat hij:

- Beschikt over een onderzoekende houding. Dat wil zeggen dat zo'n leraar nieuwsgierig is, een open houding heeft, kritisch is, zaken wil begrijpen, bereid is tot perspectiefwisseling, distantie kan nemen van routines, gericht is op bronnen en zeker weten, en kennis wil delen met anderen.
- Onderzoeksresultaten gebruikt bij het kiezen van handelingsalternatieven en deze toepast in de praktijk.
- Zelf praktijkgericht onderzoek uitvoert om beroepsproducten (handelen, ontwerp, advies) te ontwikkelen of te verbeteren.

gedragsindicatoren, enkele voorbeelden:

Informatievaardigheden			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> zoekt met hulp naar informatie op internet om eenvoudige en gegeven vragen te beantwoorden gebruikt informatie van instanties binnen het beroep docent 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> zoekt zelfstandig informatie in mediatheek, databases en internet om eigen gestelde vragen te beantwoorden gaat kritisch om met de gevonden informatie 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> zoekt zelfstandig informatie in mediatheek, databases en internet om eigen gestelde vragen te beantwoorden gaat kritisch om met de gevonden informatie 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> zoekt zelfstandig internationale informatie in mediatheek, databases en internet om eigen gestelde vragen te beantwoorden gaat kritisch om met de gevonden informatie
Kritische grondhouding laten zien			
niveau jaar 1: de student <ul style="list-style-type: none"> be vraagt leerlingen en docenten op de leerwerkplek over het hoe en waarom achter handelen. 	niveau jaar 2: de student <ul style="list-style-type: none"> bekijkt een kwestie in de praktijk vanuit verschillende perspectieven en inventariseert verschillenden meningen 	niveau jaar 3: de student <ul style="list-style-type: none"> bekijkt een kwestie in de praktijk vanuit verschillende perspectieven en inventariseert verschillenden meningen neemt wanneer nodig afstand van de eigen mening en visie en kan die tijdelijk parkeren 	niveau jaar 4: de student <ul style="list-style-type: none"> kijkt kritisch naar bestaande praktijken en zet dit af tegen dat wat bekend is uit onderzoek stelt vragen en verzamelt gegevens in een praktijkcontext om meer zicht te krijgen op een kwestie voordat er een oplossing wordt bedacht onderbouwt keuzes met theorie.

Ethisch handelen			
<p>Niveau jaar 1: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ parafraseert en citeert gebruikte bronnen in geschreven stukken ▪ overlegt met de werkplekbegeleider over de wijze waarop met gegevens van leerlingen omgegaan moet worden ▪ rapporteert alleen daadwerkelijk verzamelde data en anonimiseert gegevens in verslagen 	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ parafraseert en citeert gebruikte bronnen in geschreven stukken. ▪ overweegt welke gevolgen het verzamelen van data voor leerlingen en collega's kan hebben en vraagt toestemming ▪ beschrijft een praktijksituatie neutraal zonder het eigen oordeel en zorgt voor anonimiteit van betrokkenen 	<p>niveau jaar 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ parafraseert en citeert gebruikte bronnen in geschreven stukken zodat meningen onderbouwd worden ▪ overweegt welke gevolgen het verzamelen van data voor leerlingen en collega's kan hebben en vraagt toestemming ▪ beschrijft een praktijksituatie neutraal zonder het eigen oordeel en zorgt voor anonimiteit van betrokkenen 	<p>niveau jaar 4: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ parafraseert en citeert gebruikte bronnen en combineert op zo'n manier dat recht gedaan wordt aan de inhoud ▪ weegt diverse belangen van leerlingen en collega's af bij het ontwerpen van een beroepsproduct ▪ rapporteert op een integere en neutrale wijze
Onderzoek ten behoeve van beroepsproduct			
<p>niveau jaar 1: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ oefent het verzamelen en analyseren van data met eenvoudige en gegeven onderzoeksinstrumenten in een kleine groep respondenten ▪ trekt hierbij logische conclusies. 	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ voert met hulp een verkennend onderzoek uit ondersteunend aan het maken van een beroepsproduct binnen de eigen schoolpraktijk ▪ verantwoordt hierbij de gekozen methoden van dataverzameling en – analyse ▪ deelt de uitkomsten met medestudenten 	<p>niveau jaar 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ voert met hulp een verkennend onderzoek uit ondersteunend aan het maken van een beroepsproduct binnen de eigen schoolpraktijk ▪ zorgt voor en logische en consistente lijn van vraag naar antwoord ▪ verantwoordt hierbij de gekozen methoden van dataverzameling en – analyse ▪ deelt de uitkomsten met medestudenten. 	<p>niveau jaar 4: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ voert zelfstandig een beschrijvend en evaluerend onderzoek uit ondersteunend aan het maken van een beroepsproduct binnen de eigen schoolpraktijk ▪ zorgt voor en logische en consistente lijn van vraag naar antwoord ▪ verantwoordt hierbij de gekozen methoden van dataverzameling en – analyse ▪ deelt de uitkomsten met alle belanghebbenden
Schriftelijk rapporteren			
<p>niveau jaar 1: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rapporteert een eenvoudig onderzoekje door het kunnen aanvullen van een gegeven verslag. 	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ schrijft een verslag over het ontwikkelde beroepsproduct waarin het product en verkennende onderzoek helder beschreven wordt vanuit de theorie en het verkennende onderzoek ▪ rapporteert hierbij over het uitgevoerde onderzoek en is kritisch op de eigen conclusies. 	<p>niveau jaar 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ schrijft een verslag over het ontwikkelde beroepsproduct waarin het product en verkennende onderzoek helder beschreven en adequaat verantwoord wordt vanuit de theorie en het verkennende onderzoek ▪ rapporteert hierbij over het uitgevoerde onderzoek en is kritisch op de eigen conclusies 	<p>niveau jaar 4: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ schrijft een verslag over het ontwikkelde beroepsproduct waarin het product helder beschreven en adequaat verantwoord wordt vanuit theorie en het verkennende onderzoek ▪ evalueert in het verslag het gemaakte product ▪ rapport hierbij over zowel het verkennende als evaluerende onderzoek is kritisch op de eigen conclusies aan de hand van betrouwbaarheid en validiteit
Presenteren			
<p>niveau jaar 1: de student</p>	<p>niveau jaar 2: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ presenteert het beroepsproduct aan medestudenten 	<p>niveau jaar 3: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ presenteert het beroepsproduct aan medestudenten. 	<p>niveau jaar 4: de student</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ presenteert het beroepsproduct op de leerwerkplek of aan anderen dan medestudenten.